

Korte mededelingen

Wanneer vier wespen vechten om een spin, loopt niemand er mee hin

De titel is een parafrasering van een Nederlands spreekwoord, uiteraard wel bekend. Ik dacht aan dit spreekwoord bij een recente waarneming aan de roodzwarte borstelspinnendoder, *Anoplius viaticus* (Linnaeus). Op zondag 22 april 2018 bezocht ik de Amsterdamse Waterleidingduinen, samen met mijn studenten in de ecologiecursus die ik geef aan Amsterdam University College. Het was prima weer, regelmatig zon met wat overtrekkende onschuldige wolkenbankjes, weinig wind, en een temperatuur boven de 20 graden Celsius. Doel van de excursie was het zien van ecologische interacties, ter verlevendiging van de theorie uit een boek. We werden daarin niet teleurgesteld.

Vanaf de ingang liepen we naar de noordkant van het Sprengelkanaal. Hier bevinden zich grote plekken met stuivend zand, een ideaal biotoop voor verschillende aculeaten, zoals de roodzwarte borstelspinnendoder. Het duurde inderdaad niet lang voordat wij de eerste spinnendoder zagen, bezig met het transporteren van een wolfspin uit het genus *Trochosa* (figuur 1a). Iets verderop zagen we echter een veel spectaculairder tafe-

reel, namelijk vier (!) spinnendoders die dezelfde spin probeerden te verplaatsen.

Het gedrag van insecten is 'hard wired'. De flexibiliteit in het gedrag zit 'm alleen maar in de omstandigheden waaronder ze het gedrag laten zien – zoals het kunnen terugvinden van de spin tijdens transport. De spin werd door één wesp verlamd, die daarna ging transporteren. Vervolgens nam een andere wesp de spin waar, en reageerde hierop door de spin – opnieuw – te verlammen; kennelijk kwam de eerste wesp niet in het programma voor, behalve als stoorzender. In figuur 1b ziet men één wesp die de al verlamde spin opnieuw lijkt te steken – niet erg zinvol, maar de wesp handelt puur instinctief. De twee wespen betwisten de prooi, die daarmee slachtoffer wordt van een heuse spintrekwedstrijd (figuur 1c; vermoedelijk is dit een neologisme), waardoor de spin netto nauwelijks verplaatst. Vervolgens kwam er nog een wesp langs, die ook reageerde met steken en slepen. Af en toe zag ik onderlinge agressie tussen twee wespen, die elkaar ook leken te willen steken (figuur 1d). Het schouwspel culmineert wanneer vier wespen tegelijk vechten

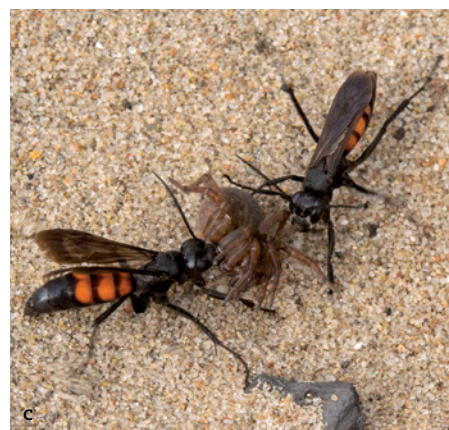
om dezelfde spin (figuur 1e). Hoewel prooiroof bij deze spinnendoder niet ongebruikelijk is (Hans Nieuwenhuijsen, schriftelijke mededeling), is het aantal vrouwtjes dat elkaar hier beconcurrereert wel erg ongebruikelijk!

Summary

Four wasps fighting for one spider

This short note describes and illustrates an unusual observation of intraspecific competition in the spider wasp, *Anoplius viaticus*. In this species, it is not unusual that two adults compete for a single prey spider. The observation described here is unusual in that no less than four wasps competed for the same prey spider. Competing wasps seem to sting the already paralysed wasps, pointing at a rather fixed sequence of behaviours: location of the prey, paralysing the prey, and transportation of the prey. The presence of other wasps plays no role in this sequence.

Cor Zonneveld
Kotter 134
Amstelveen
cor@corzonneveld.nl

1. (a) De spinnendoder *Anoplius viaticus* vervoert een verlamde spin van het genus *Trochosa*. (b) Een tweede exemplaar van de spinnendoder lijkt de spin te steken. (c) Twee wespen vechten om één spin. (d) Interspecific agressie tussen twee spinnendoderwijfjes. (e) Vier spinnendoders die trachten dezelfde prooispin te transporteren. Foto's: Cor Zonneveld

1. (a) The spider wasp *Anoplius viaticus* transporting a paralysed prey spider of the genus *Trochosa*. (b) A second spider wasp seems to attempt to paralyze the spider. (c) Two spider wasps arguing for one spider. (d) Interspecific aggression between two females of the spider wasp. (e) Four spider wasps who all try to displace the same prey spider.